

Ehdotus taidealan julkaisujen luokitteluksi ja sisältökentiksi kansallisessa julkaisurekisterissä

JUREn taiteellisen toiminnan työryhmä 10.5.2011

Taustaa

Korkeakoulujen kansallista julkaisurekisteriä kehittävän JURE-projektin sisältötyöryhmä laati syksyllä 2010 kansallisen julkaisurekisterin tietosisällölle määrittelyt tieteellisten julkaisujen osalta. Sisältötyöryhmä totesi taiteellista työtä koskevan tietosisällön määrittelyn vaativan työryhmän ulkopuolista erityisasiantuntemusta.

Taiteellisen toiminnan tulosten tietosisällön määrittelyä varten JUREn ohjausryhmä perusti kokoukseen 14.12.2010 taiteellisen toiminnan työryhmän.

Työryhmän kokoonpano

- Kari Kurkela, Sibelius-Akatemia, puheenjohtaja
- Jukka Haapamäki, Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Helena Haimi, Sibelius-Akatemia
- Tuuli Heikka, Metropolia Ammattikorkeakoulu
- Kristiina Hänninen, Lapin yliopisto
- Jan Kaila, Kuvataideakatemia
- Turkkia Keinonen, Aalto-yliopisto, Taideteollinen korkeakoulu
- Kirsi Munck, Teatterikorkeakoulu
- Petri Pullinen, Lahden ammattikorkeakoulu
- Hanna-Mari Puuska, CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy
- Pia Sivenius, Aalto-yliopisto, Taideteollinen korkeakoulu
- Riikka Stewen, Kuvataideakatemia

Työryhmän tehtävä ja työn eteneminen

Taiteellisen toiminnan työryhmän ensisijaisena tehtävänä oli määritellä, mitä taiteellisen toiminnan tuotoksia kansalliseen julkaisurekisteriin raportoidaan sekä julkaisurekisterin tietosisältö näiden tulosten osalta. Lähtökohtana oli, että ehdotukset voitaisiin ottaa käyttöön jo vuoden 2012 korkeakoulujen julkaisutiedonkeruussa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) vuoden 2011 korkeakoulujen julkaisutiedonkeruuta koskevassa ohjeistuksessa on annettu määritelmä taiteellisen toiminnan tuotoksille. Työryhmä teki määritelmään muutamia tarkennuksia (Liite 1). Työryhmässä päädyttiin esimerkiksi korvaamaan termi "taiteellisen toiminnan tuotos" termillä "taidealan julkaisu".

OKM:n vuoden 2011 tiedonkeruuohjeistuksen julkaisutyyppiluokituksessa taiteellisen toiminnan tuotokset on luokiteltu neljään luokkaan (F1-F4). Työryhmässä kuitenkin todettiin, että luokitus ei ole toimiva

ja luokat ovat osittain päällekkäisiä. Työryhmä teki ehdotuksen uudesta, kolmiluokkaisesta luokituksesta (Liite 2).

Todettiin, että julkaisutyypiluokitus palvelee OKM:n tarpeita, mutta korkeakoulut tarvitsevat esimerkiksi sisäistä ohjaustaan varten tarkempaa luokittelua. Työryhmä teki julkaisutyypiluokituksen lisäksi ehdotuksen kunkin taiteenalan julkaisujen kategorioista (Liite 4).

Ehdotus taidealan julkaisujen sisältökentistä (Liite 3) muodostettiin käyttäen pohjana sisältötyöryhmän ehdotusta tieteellisten julkaisujen vastaavista kentistä. Tietosisältö poikkeaa kuitenkin monilta osin tieteellisistä julkaisuista.

Taiteellisen toiminnan työryhmä aloitti toimintansa tammikuussa 2011 ja se kokoontui yhteensä kahdeksan kertaa kevään 2011 aikana. Lisäksi kokousten välillä käytiin sähköpostikeskustelua. Työryhmän ehdotuksiin saatiin kommentteja myös työryhmän jäsenten omista organisaatioista.

Työryhmä piti tärkeänä XDW-käsittemallin tarkentamisesta siten, että taiteellinen toiminta on riittävästi huomioitu käsittemallissa ja sen otsikoinnissa ja että liitteessä 3 ehdotetut taidealan julkaisujen sisältökentät ovat keskeisesti mukana XDW:n taidealan käsitteistössä. Työryhmän mielestä taiteellinen toiminta ja taiteellisen toiminnan tuotokset tulisi erottaa XDW-käsittemallissa selkeämmin erillisiksi käsitteiksi.

Työryhmässä keskusteltiin myös taiteen asiantuntijatehtävien määrittelemisestä sekä taidealan julkaisukanavien laatuluokituksesta. Näiden asioiden käsittelemistä jatketaan tarvittaessa syksyllä 2011.

Liitteet

- 1) Ehdotus taiteellista toimintaa koskevasta määritelmästä (Liite 1)
- 2) Ehdotus taidealan julkaisuja koskevasta julkaisutyypiluokituksesta (Liite 2)
- 2) Ehdotus taidealan julkaisujen sisältökentistä (Liite 3)
- 3) Ehdotus taidealan julkaisujen tyyppikategorioista (Liite 4)

Liite 1

Ehdotus taiteellista toimintaa koskevasta määritelmästä

Taiteellinen toiminta muodostaa osan korkeakoulujen lakisääteisistä tehtävistä. Jotta korkeakoulujen taiteellisen toiminnan laajuutta voitaisiin verrata korkeakoulujen tutkimustoiminnan laajuuteen, on *taidealan julkisten tulosten* eli *julkaisujen* kirjaus otettu mukaan korkeakoulujen julkaisutiedonkeruuseen. Julkaisu tässä tarkoittaa myös taiteellisen toiminnan tuloksena syntyviä esityksiä tai vastaavia tapahtumaluontoisia julkisia tuloksia.

Taidealan julkaisujen määrittelylle ei ole olemassa vakiintuneita tapoja. Alla on neljä ohjeellista ehtoa, joiden täytyessä korkeakoulu voi kirjata taidealan julkaisun toimintansa tuloksena.

1. Julkaisu on syntynyt tekijän tai tekijöiden *tarkoituksellisen, taiteelliselle näkemykselle perustuvan toiminnan myötä* ja vähintään yhdellä tekijällä tulee olla yhteys korkeakouluun.

2. Tulosten kirjauksessa *julkisuutta* käytetään kirjaamisen yhtenä kriteerinä. Taidealalla julkisuus tarkoittaa pääsääntöisesti sitä, että julkaisemisesta on päättänyt lähinnä taiteellisin perustein jokin muu kuin tekijä itse, esim. tilaaja, kuraattori, tuottaja tai kustantaja. Tuloksen julkisuus pitää voida todentaa jälkeenpäin.

Näin ollen, täyttääkseen julkisuuskriteerin taidealan julkaisun täytyy pääsääntöisesti olla 1) jonkun muun kuin tekijän tai tekijöiden ainakin rajatuksi ajaksi yleisesti tavoitettavaksi toimittama tai 2) riippumattomasti vertaisarvioitu ja ainakin rajatuksi ajaksi yleisesti saataville toimitettu tai 3) korkeakoulun ulkopuolisen organisaation tilaama, vastaanottama ja taiteellisessa tarkoituksessa hyödyntämä.

3. Taidealan julkaisu kirjataan *korkeakoulun tuloksena vain yhden kerran* siitä riippumatta, onko julkaisun syntyyn vaikuttanut yksi tai useampi korkeakoulun toimija. Kuitenkin, jos julkaistu teos koostuu useammista, itsenäistä taiteellista toimintaa edellyttävistä taiteellisista osasuorituksista, osasuoritukset kirjataan erikseen taiteellisen toiminnan tuloksina. Saman julkaisun peräkkäisiä julkistamisia ei kirjata erillisinä tuloksina. Omaksi, erikseen kirjattavaksi tulokseksi katsotaan kuitenkin julkaisun myöhäisempi versio, mikäli sen toteuttaminen on edellyttänyt oleellisesti *uutta ja merkittävää taiteellista muokkausta sekä muuta erillistä resursointia tai jos uudelleen julkistaminen perustuu oleellisesti aiempaa korkeamman julkaisukynnyksen ylittämiseksi*. Kirjaus suoritetaan ensimmäisen tai muuten merkittävimmän julkisen esilläolon mukaisesti tai saman julkaisun peräkkäisistä julkistamisista muodostuvana kokonaisuutena (kuten produktiona, kiertueena tai projektina). Taidealan julkaisun kirjaamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota ehtoon, joka määrittää kuinka monta kertaa se voidaan kirjata.

HUOM. Taiteellisen opetus- ja ohjaustyön tuloksena syntyneitä tuloksia ei raportoida, paitsi siltä osin kuin kyse on opettajan henkilökohtaisesta taiteellisesta toiminnasta, joka täyttää edeltävät 3 kohtaa.

Liite 2

Ehdotus taidealan julkaisuja koskevasta julkaisutyypiluokituksesta

a. Erillisjulkaisu

Taidejulkaisu, joka on itsenäinen kokonaisuus olematta toisen taideteoksen osa tai joka ei sisällä muita itsenäisen taiteellisen julkaisun asemaan asetettavia osia.

b. Taiteellisen yhteisjulkaisun osatoteutus

Taidejulkaisu voi olla kiinteässä, irrottamattomassa suhteessa yhteisjulkaisuun, mutta kyseisen taiteenalan käytännön mukaan sitä voidaan arvostaa erillisenä (esim. näytelmän lavastus, yhteisnäyttelyssä oleva maalaus, kamarimuusikon osuus konsertissa, näyttelijän roolisuoritus). Tähän kategoriaan merkitään myös julkaisun kokoamiseen liittyvä työ eli kokonaisuuteen kuuluvien osien valinta, kokonaisuuden yleisten taiteellisten periaatteiden määrittäminen ja osajulkaisujen työstäminen yhdessä niiden tekijöiden kanssa siten, että ne sopivat kokonaisuuteen (esim. näyttämöteoksen ohjaus, konserttikokonaisuuden taiteellinen johtaminen/tuottaminen).

c. Ei-taiteellisen julkaisun taiteellinen osa

Taiteellinen osa julkaisua, jonka konteksti ei ole ensisijaisesti taiteellinen mutta joka on kuitenkin kyseisen taideyhteisön taiteena arvostama (esim. markkinoille tuodun tuotteen muotoilu- tai suunnitteluratkaisu, vaativa sävellystyö mainosfilmiin).

Liite 3

Ehdotus taidealan julkaisujen sisältökentistä kansallisessa julkaisurekisterissä

1 TAIDEALAN JULKAISUN YLEISTIEDOT

1.1 Taiteenala

- Arkkitehtuuri
- Elokuva
- Esittävä taide
- Kirjallisuus
- Muotoilu
- Musiikki
- Nykytaide
- Määrittelemätön
valitaan sopivin

1.2 Opintoala

Yhteensopiva Opetushallinnon tekeillä olevan koulutusalaaluokituksen kanssa.

2 ORGANISAATIOTIEDOT

2.1 Organisaatio

Suomessa toimiva organisaatio (yliopisto, ammattikorkeakoulu, taidelaitos), jonka työntekijä on osallistunut julkaisun tekemiseen. Jos tiedot kootaan hajautetusti eri organisaatioista, kukin organisaatio ilmoittaa vain oman organisaationsa tiedot.

2.1.1 Organisaatioon kuuluva tekijä

Organisaatioon kuuluvat taiteilijat, jotka ovat osallistuneet julkaisun tekemiseen. Jos mahdollista, tekijätiedoissa esiintyvä henkilönimi on tunnistettu ja yhdistetty organisaatiossa toimivaan henkilöön. Ilmoitetaan muodossa Sukunimi, Etunimi (tai Etunimet).

2.1.2 Organisaation alayksikkö

Organisaatiot voivat ilmoittaa myös niiden oman organisaationsa sisäisten yksiköiden (esim. osasto, laitos) nimet, joissa tekijät toimivat.

3 TAIDEALAN JULKAISUA KOSKEVAT TIEDOT

3.1 Julkaisun kategoria

[Tähän aukeaa automaattisesti edellä 1.1 kohdassa valitun taiteenalan lista ja optioksi mahdollisuus selata koko listaa ja valita sieltä myös muu kuin taiteenala kohtainen vaihtoehto, lisäksi kohta vastata kysymykseen "muu, mikä?"]. Ks. Liite 3.

3.2 Julkaisutyypiluokitus

- Valitaan a, b tai c.

- 3.3 Erillisjulkaisun nimi [tähän täytettävä tietokenttä]
[Tämä kohta koskee vain kohtaa 3.2a. Aukeaa vain, jos 3.2a valittu.]
- 3.4 a. Taiteellisen yhteisjulkaisun nimi Kaikkien tähän tietokantaan ilmoittavien osatoteuttajien tulee käyttää samasta yhteisjulkaisusta tarkalleen samaa nimeä. Jos yhteisjulkaisulla ei ole sovittua nimeä, tulee käyttää muotoa, jossa ilmenee yhteisjulkaisun luonne ja julkaisupäivämäärä (esim. Konsertti / Teatteriesitys / Tanssiesitys / tms. 240311. [tähän täytettävä tietokenttä]
b. Osatoteutuksen nimi [tähän täytettävä tietokenttä]
c. Yhteisjulkaisun muiden tekijöiden nimet (myös organisaation ulkopuoliset)
[tähän täytettävä tietokenttä]
Vastataan kohtiin a, b ja c.
[Tämä kohta koskee vain kohtaa 3.2b. Aukeaa vain, jos 3.2b valittu.]
- 3.5 a. Ei-taiteellisen julkaisun nimi Kaikkien tähän tietokantaan ilmoittavien osatoteuttajien tulee käyttää samasta julkaisusta tarkalleen samaa nimeä. Jos julkaisulla ei ole sovittua nimeä, tulee käyttää muotoa, jossa ilmenee yhteisjulkaisun luonne ja julkaisupäivämäärä.
[tähän täytettävä tietokenttä]
b. Taiteellisen osatoteutuksen nimi [tähän täytettävä tietokenttä]
c. Selvitys julkaisun muista tekijöistä (myös organisaation ulkopuoliset)
[tähän täytettävä tietokenttä]
[Tämä kohta koskee vain kohtaa 3.2c. Aukeaa vain, jos 3.2c valittu.]
- 3.6 Julkaisun lyhyt tarkentava kuvaus
vapaaehtoinen kenttä (ml. luonnollinen kieli, jolla työ on kirjoitettu, jos sellainen on)
[tähän täytettävä tietokenttä]
- 3.7 Työhön liittyvä tutkimus
 a. Kyseessä olevaan taiteelliseen toimintaan ja/tai sen tulokseen liittyy tutkimuksellinen osuus.
b. Keskeisimmät tiedot tutkimuksellisesta osuudesta, mukaan lukien tieto siitä, onko tutkimus julkaistu [tähän joko täytettävä tietokenttä, johon voi lisätä tiedot julkaisusta, tai tästä linkki toisaalla eksplikoituun JUREn julkaisuun]. [Tämä b-kohta aukeaa, jos edellinen kohta rastitettu]
- 3.8 Julkaisuun mahdollisesti liittyvät oheistulokset
Tähän merkitään sellaiset keskeiset oheistuotteet (muut kuin tutkimustulokset), joissa hyödynnetään kyseessä olevaa taiteellista julkaisua ja joiden ei tarvitse välttämättä täyttää taiteellisen julkaisun ehtoja. Tällaisia ovat esimerkiksi julkaisun sekundaariset julkistamisen tavat (esim. live-tallenne konsertista) tai kuvasto/esite mallistosta jne.. [tähän täytettävä tietokenttä]

4 TAITEELLISEN JULKAISUN JULKISTAMISTAPA

4.1 Julkaisija

Tässä identifioidaan se ulkopuolinen taho, joka on mahdollistanut taiteellisen toiminnan tuloksen julkiseksi tekemisen (kuten kustantaja, tuottaja, galleristi jne.). Ainakin nimi ja yhteystiedot. [tähän täytettävä tietokenttä]

vä tietokenttä]

4.2 Julkistamisen aika- ja laajuustiedot [tähän täytettävä tietokenttä]

Ilmoitetaan päivämäärä(t), esitysten määrä jne. (esim. 1.–15.2.2011, 4 näytöstä).

4.3 Julkistamispaikka

Ilmoitetaan paikkakunta ja maa. [tähän täytettävä tietokenttä]

a Kansallinen julkaisufoorumi

b Kansainvälinen julkaisufoorumi

Valitaan a tai b.

Liite 4

Ehdotus taidealan julkaisujen tyyppikategorioista

KAIKKI KATEGORIAT AAKKOSJÄRJESTYKSESSÄ

- arkkitehtuurikilpailuehdotus
- dramatisointi / dramaturgy
- esiintyjä /esittävä taide
- esiintyjä erillisesti tuotetussa tallenteessa (muu kuin konsertin tai vastaavan dokumentaatio), kuvaile
- esiintyjä musiikkiteatteriproduktiossa (esim. oopperarooli)
- esiintyjä muussa taiteellisessa suorituksessa, kuvaile
- esitys / performance
- esitys / produktio
- graafinen suunnitelma / graphic design
- kaunokirjallinen teos (runo, romaani, näytelmä, satu jne.)
- kaupunkisuunnitelma
- kiertue
- konsepti
- konsertti: avustava tehtävä yhtyeen tai vastaan jäsenenä
- konsertti: kapellimestarina toimiminen
- konsertti: kuoronjohtajana toimiminen
- konsertti: kuvaile
- konsertti: soolokonsertti (resitaali)
- konsertti: vaativa solistinen tehtävä (kuten orkesterin solisti)
- konsertti: vaativa tehtävä yhtyeen tai vastaavan jäsenenä (yksi esittäjästä)
- koreografia
- kuunnelma
- kuvakirja
- kuvasuunnittelu / illustration or layout
- kuvaus / cinematography
- käsikirjoitus / scriptwriting, adaptaatio
- käännös
- lavastus / scenography
- leikkaus / editing
- libretto
- maisemasuunnitelma
- mallisto / collection
- mediatuotanto / media production
- monitaiteinen kirjoittaminen
- musiikillisen kokonaisuuden taiteellinen tuottaja
- musiikkiteoksen sanoitus tai sanoituksen käännös
- muu julkinen teos
- muu, mikä / other, please describe
- näytelmä
- näyttelijä / acting
- näyttelyn suunnittelu/kuratointi
- näytös
- ohjaus / directing
- palvelumuotoilu
- peli / game
- performanssi
- produktion taiteellinen johtaminen / tuottaminen
- puvustus / costume design
- rakennussuunnitelma
- sanoitus
- sarjakuva
- screening
- sisustussuunnitelma
- sovitus
- sävellys
- taidekasvatusproduktio / art education project
- tanssija
- tapahtuma / event
- tarinateatteri
- teoksen, esityksen valmistus
- toteutettu kaupunkitila
- toteutettu maisema
- toteutettu rakennus
- tuotanto / production
- tuotesuunnitelma / product design
- valosuunnittelu, -suunnitelma / lightning design
- verkkotaide, -toteutus / website, digital application design
- visualisointi / visualization
- yhteiskunnallinen taideprojekti / societal art project
- yhteisnäyttely
- yhteisötaiteellinen projekti / community art project
- yksityisnäyttely
- ympäristötaide
- äänikirja
- äänisuunnittelu, -suunnitelma / sound design

KATEGORIAT TAIDEALOITTAIN

ARKKITEHTUURI

- rakennussuunnitelma
- kaupunkisuunnitelma
- maisemasuunnitelma
- arkkitehtuurikilpailuehdotus
- toteutettu rakennus
- toteutettu maisema
- toteutettu kaupunkitila
- yksityisnäyttely
- yhteisnäyttely
- näyttelyn suunnittelu, kuratointi
- äänisuunnittelu, -suunnitelma / sound design
- muu, mikä / other, please describe

ELOKUVA

- ohjaus / directing
- tuotanto / production
- käsikirjoitus / scriptwriting
- dramatisointi / dramaturgy
- kuvaus / cinematography
- valosuunnittelu, -suunnitelma / lightning design
- leikkaus / editing
- puvustus / costume design
- näyttelijänä toimiminen / acting
- lavastus / scenography
- dramatisointi
- valosuunnittelu, -suunnitelma / lightning design
- äänisuunnittelu, -suunnitelma / sound design
- muu, mikä / other, please describe

ESITTÄVÄ TAIDE

- näytelmä
- konsepti
- ohjaus
- koreografia
- libretto
- näyttelijä / acting
- tanssija
- esiintyjä / esittävä taide
- käsikirjoitus
- yhteiskunnallinen taideprojekti / societal art project
- sarjakuva
- lavastus
- puvustus
- visualisointi
- taidekasvatusproduktio
- mediatuotanto
- tarinateatteri
- esitys / produktio
- performanssi
- tapahtuma
- kiertue
- valosuunnittelu, -suunnitelma / lightning design
- äänisuunnittelu, -suunnitelma / sound design
- muu, mikä / other, please describe

KIRJALLISUUS

- kaunokirjall. teos (runo, romaani, näytelmä, satu jne.)
- käännös
- käsikirjoitus, adaptaatio
- kuvakirja
- sarjakuva
- äänikirja
- sanoitus
- dramatisointi
- monitaiteinen kirjoittaminen
- tapahtuma
- peli / game
- muu, mikä / other, please describe

NYKYTAIDE

- yksityisnäyttely
- yhteisnäyttely
- näyttelyn suunnittelu / kuratointi
- muu julkinen teos
- visualisointi / visualization
- kuvasuunnittelu / illustration or lay out
- taidekasvatusproduktio / art education project
- esitys / performance
- screening
- yhteisötaiteellinen projekti / community art project
- peli / game
- ympäristötaideteos
- verkko taide, -toteutus / website, digital application design
- esitys / performance
- näytös
- mediatuotanto / media production
- konsertti, kuvaile
- äänisuunnittelu, -suunnitelma / sound design
- teoksen / esityksen ohjaus
- teoksen / esityksen valmennus
- sovitus
- muu, mikä / other, please describe

MUOTOILU

- yksityisnäyttely
- yhteisnäyttely
- näyttelyn suunnittelu/kuratointi
- graafinen suunnitelma/graphic design
- tuotesuunnitelma/product design
- mallisto / collection
- sisustussuunnitelma
- näytös
- valosuunnittelu, -suunnitelma / lightning design
- palvelumuotoilu
- muu, mikä / other, please describe

MUSIIKKI

- sävellys
- konsertti: soolokonsertti (resitaali)
- konsertti: vaativa solistin tehtävä (kuten orkesterin solisti)
- konsertti: vaativa tehtävä yhtyeen tai vastaavan jäsenenä (yksi esittäjästä)
- konsertti: avustava tehtävä yhtyeen tai vastaan jäsenenä
- konsertti: kapellimestarina toimiminen
- konsertti: kuoronjohtajana toimiminen
- esiintyjä musiikkiteatteri- tuotiossa (esim. oopperarooli)
- esiintyjä muussa taiteellisessa suorituksessa, kuvaile
- äänisuunnittelu, -suunnitelma/sound design
- esiintyjä erillisesti tuotussa tallenteessa (muu kuin konsertin tai vastaavan dokumentaatio), kuvaile
- musiikkiteoksen sanoitus tai sanoituksen käännös
- musiikillisen kokonaisuuden taiteellinen tuottaja
- tuotannon taiteellinen johtaminen / tuottaminen
- taidekasvatusproduktio
- muu, mikä / other, please describe